

BBC-004-014103-014104-014105-014106 Seat No. _____

B. Ed. (Sem. I) (CBCS) Examination

July - 2021

EC-01 : GUJARATI METHOD

EC-02 : HINDI METHOD

EC-3 : SANSKRIT METHOD

EC-4 : ENGLISH METHOD

(New Course)

Faculty Code : 004

Subject Code : 014103-014104-014105-014106

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 35

EC-01 : GUJARATI METHOD

1 નીચે આપેલા 20 બહુવિકલ્પી પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ 10ના ઉત્તર આપો : 15

(1) માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યો કેટલા છે ?

(A) બે (B) પાંચ

(C) ચાર (D) ત્રણ

(2) “કવિતા એ કાનની વાંચવાની કળા છે.” - આ વિધાન કોનું છે ?

(A) રામભાઈ બક્ષી (B) નિરંજન ભગત

(C) રા. વિ. પાઠક (D) ચંદ્રકાન્ત મહેતા

(3) સ્પષ્ટ અને શુદ્ધ ઉચ્ચારણો એ કયા કૌશલ્યનું ઘટક છે ?

(A) કથન (B) લેખન

(C) શ્રવણ (D) વાંચન

(4) અભિવ્યક્તિલક્ષી કૌશલ્યો કયા કયા છે ?

(A) કથન અને વાંચન (B) કથન અને શ્રવણ

(C) કથન અને લેખન (D) લેખન અને વાંચન

- (5) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિના મૂળ વિચાર આપનાર કોણ હતા ?
- (A) ઓલકોર્ન (B) જહોન ડ્યૂઈ
- (C) રાયબર્ન (D) કિલ્પેટ્રિક
- (6) વિદ્યાર્થીઓ લેખિત અભિવ્યક્તિ કેળવે - આ વિધાન કયો હેતુ દર્શાવે છે ?
- (A) વિશિષ્ટ હેતુ (B) સામાન્ય હેતુ
- (C) (A) અને (B) બંને (D) એક પણ નહિ
- (7) પત્ર વ્યવહાર માતૃભાષાના કયા સ્વરૂપ દ્વારા થતું પ્રત્યાય છે ?
- (A) દશ્ય (B) શ્રાવ્ય
- (C) દશ્ય-શ્રાવ્ય બંને (D) આમાંથી એક પણ નહીં
- (8) લાંબા અભ્યાસક્રમને પહોંચી વળવા કઈ પદ્ધતિ ફાયદાકારક છે ?
- (A) નિરીક્ષિત અભ્યાસ (B) વ્યાખ્યાન
- (C) સ્વાધ્યાય (D) આગમન
- (9) એક જ તાસનાં અંતે સિદ્ધ થઈ શકે તેવા અવલોકનક્ષમ્ વર્તન-પરિવર્તનને કયો હેતુ કહેવાય છે ?
- (A) સામાન્ય (B) વિશિષ્ટ
- (C) (A) અને (B) બંને (D) એક પણ નહીં
- (10) માતૃભાષા બોલતા શીખવાના શારીરિક આધારો કયા છે ?
- (A) કાન (B) આંખ
- (C) સ્વરતંત્ર (D) આપેલ ત્રણેય
- (11) માતૃભાષામાં આગમન પદ્ધતિમાં વિવિધ અનુભવોનો ઉપયોગ કરીને શું તારવવામાં આવે છે ?
- (A) ઉદાહરણ (B) પ્રશ્નો
- (C) સિદ્ધાંત કે નિયમ (D) સ્વાધ્યાય
- (12) શૈક્ષણિક હેતુઓનું પ્રચલિત વર્ગીકરણ કરનાર શિક્ષણશાસ્ત્રી કોણ હતા ?
- (A) સ્ટેફન કોર (B) બેન્જામિન બ્લૂમ
- (C) જહોન. બી. કરેલ (D) એક પણ નહિ

- (13) નિરીક્ષિત અભ્યાસ પદ્ધતિના પ્રણેતા કોણ છે ?
 (A) પ્રા. એ. એલ. હોલકવેસ્ટ (B) બર્ટન
 (C) રાયબર્ન (D) સ્ટીવર્નસન
- (14) જ્ઞાનાત્મક હેતુનું અંતિમ સ્તર કયું છે ?
 (A) વિશ્લેષણ (B) ઉપયોજન
 (C) મૂલ્યાંકન (D) જ્ઞાનપ્રાપ્તિ
- (15) શાંતવાંચનને બીજા શબ્દમાં શું કહે છે ?
 (A) મુખવાંચન (B) મૂકવાંચન
 (C) ઝડપીવાંચન (D) મંદ વાંચન
- (16) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિનું સૌથી અગત્યનું સોપાન કયું છે ?
 (A) આયોજન (B) મૂલ્યાંકન
 (C) અમલીકરણ (D) એક પણ નહીં
- (17) વિચારોની આપ-લેને શું કહેવાય ?
 (A) લાગણી (B) અભિવ્યક્તિ
 (C) સમજ (D) પ્રત્યાયન
- (18) આંતરરાષ્ટ્રીય શબ્દકોશ પ્રમાણે સિમ્યુલેશનનો અર્થ શું થાય છે ?
 (A) દેખાવ અથવા અસર (B) અસર અથવા પ્રકાર
 (C) વ્યવહાર અથવા અસર (D) ઈચ્છા અથવા દેખાવ
- (19) વિષયાભિમુખ કૌશલ્ય માટેનું ઈચ્છનીય વર્તન કયું છે ?
 (A) સાંતત્યભંગનું વર્તન (B) પૂર્વજ્ઞાનનો ઉપયોગ કરવો
 (C) કૃત્રિમ રીતે મથાળું કાઢવું (D) પૂર્વજ્ઞાનનો ઉપયોગ ન કરવો
- (20) સમજનો હેતુ કોના પર આધારિત છે ?
 (A) ઉપયોજન (B) અભિવ્યક્તિ
 (C) રસદર્શન (D) જ્ઞાન

2 નીચેનામાંથી કોઈ ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

20

- (1) સામાન્ય હેતુઓ અને વિશિષ્ટ હેતુઓનો તફાવત સવિસ્તર ચર્ચો.
- (2) વિદ્યાર્થીઓમાં વાચનની ટેવ વિકસાવવા માટે તમે કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરશો તે જણાવો.
- (3) આગમન પદ્ધતિ એટલે શું ? તેની મર્યાદાઓ જણાવો.
- (4) માર્ઘકોપાઠ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
- (5) શ્રવણ કૌશલ્ય એટલે શું ? શ્રવણ કૌશલ્યના વિકાસની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
- (6) હેતુઓની સંરચનામાં ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.
- (7) નીચેના કૌશલ્યોનો વિગતે પરિચય આપો.
પ્રશ્નપ્રવાહિતા કૌશલ્ય
ઉદાહરણ કૌશલ્ય
- (8) વ્યાખ્યાન પદ્ધતિનું મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.

EC-02 : HINDI METHOD

1 निम्नलिखित 20 बहुवैकल्पिक प्रश्न में से कोई भी 10 के उत्तर दीजिए : 15

- (1) राजभाषा के रूप में हिन्दी का उपयोग किस साल से शुरु करने की सिफारिश संविधान सभाने दी ?
(A) 1963 बाद (B) 1865 बाद
(C) 1965 बाद (D) 1966 बाद
- (2) हिन्दी का कौन सा रूप आजकल प्रचलित है ?
(A) मागधी (B) खड़ी बोली
(C) शैरसेजी (D) प्राकृत
- (3) हिन्दी भाषी प्रदेशों में कितनी बोलियाँ प्रसिद्ध हैं ?
(A) तीन (B) छत्तीस
(C) पंद्रह (D) चार
- (4) संविधान सभाने हिन्दी भाषा को भारतीय संघ की राष्ट्रभाषा के रूप में कब मान्यता दी थी ?
(A) 15 अगस्त 1947 (B) 26 जनवरी 1950
(C) 14 सप्टेम्बर 1949 (D) 18 जून 1951
- (5) हिन्दी भाषा की सबसे बड़ी विशेषता क्या है ?
(A) सरलता-व्यापकता (B) सरलता-समानता
(C) सरलता-व्यंजकता (D) सरलता-एकरूपता
- (6) 'सूक्ष्म शिक्षा' शब्द का सबसे पहले प्रयोग कब किया गया ?
(A) 1963 (B) 1961
(C) 1960 (D) 1964
- (7) श्यामपट कार्य कौशल्य के घटक कितने हैं ?
(A) 2 (B) 3
(C) 4 (D) 6

- (8) सिम्युलेशन को हिन्दी में क्या कहते हैं ?
- (A) एकरूपता (B) अभिरूपता
(C) कृत्रिमता (D) एक भी नहीं
- (9) छात्रों को नूतनज्ञान प्राप्ति हेतु तत्पर करने के लिए कौन-सा कौशल्य अधिक असरकारक हैं ?
- (A) श्यामपट (B) विषयाभिमुख
(C) प्रश्नप्रवाहिता (D) उदाहरण कौशल्य
- (10) निम्न में से 'सूचक प्रश्न' का उदाहरण कौन-सा है ?
- (A) रबर नरम होता है या सख्त ?
(B) दुनिया नष्ट हो जाए तो क्या होगा ?
(C) वनस्पति श्वासोश्वास की क्रिया करती है ?
(D) गांधीजी का जन्म कहाँ हुआ था ?
- (11) हेतुओं का वर्गीकरण किस शिक्षाशास्त्री ने किया था ?
- (A) बैन्जामिन होरेन (B) बैन्जामिन शाहिद
(C) बैन्जामिन ब्लूम (D) एक भी नहीं
- (12) _____ हेतु दीर्घकालिन होते हैं ? पूर्ति कीजिए ।
- (A) उपयोजन (B) अभिव्यक्ति
(C) विशिष्ट (D) सामान्य
- (13) कृमि का रसास्वाद करना या आनंद मनाना कौन-सा सामान्य उद्देश्य है ?
- (A) ज्ञानप्राप्ति (B) अभिव्यक्ति
(C) रसदर्शन (D) अर्थग्रहण
- (14) गुजरात राज्य ने कक्षा-६ से १० तक पाठ्यक्रम में हिन्दी शिक्षा के कितने विशाल उद्देश्य निर्धारित किये गए हैं ?
- (A) चार (B) पाँच
(C) छः (D) तीन

- (15) किसी भी भाषा सीखने के लिए किस पर सबसे पहले ध्यान केन्द्रित करना पडता है ?
- (A) उद्देश्यों पर (B) विषय पर
(C) मुद्दों पर (D) व्याकरण पर
- (16) पद्य पाठ की शिक्षा में कौन-सी प्रयुक्ति उपयोगी हैं ?
- (A) प्रश्नोत्तर (B) गान
(C) नाट्यीकरण (D) संदर्भकथन
- (17) नाट्यीकरण शब्द किस शब्द से बनता है ?
- (A) नाट्या (B) नाट्यी
(C) नाट्य (D) नाट्यांश
- (18) नियम का दृढिकरण किस पद्धति का सोपान हैं ?
- (A) आगमन (B) निदान
(C) प्रकल्प (D) निगमन
- (19) आगमन पद्धति के अनुसार शिक्षा कार्य में पहले क्या दिया जाता हैं ?
- (A) उदाहरण (B) व्याख्या
(C) श्रुतलेखन (D) भाषांतर
- (20) प्रकल्प पद्धति के प्रणेता कौन थे ?
- (A) पेट्रिकशास्त्री (B) पेट्रोलिकसुंदर
(C) किल पेट्रिक (D) एक भी नहीं

2 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर विस्तृत लिखिए : 20

- (2.1) श्यामफलक का सूक्ष्म अध्यापन आयोजन तैयार कीजिए ।
- (2.2) राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी शिक्षा का महत्त्व क्या हैं ? समझाईए ।
- (2.3) अहिन्दीभाषा के क्षेत्रों में हिन्दी शिक्षा का महत्त्व बताइए ।
- (2.4) सेतुपाठ की संकल्पना और महत्त्व समझाईए ।

- (2.5) गुजरात राज्य के कक्षा-६ से १० तक के पाठ्यक्रम में समाविष्ट हिन्दी शिक्षा के विशाल उद्देश्यों की चर्चा कीजिए ।
- (2.6) सामान्य हेतु और विशिष्ट हेतु में क्या अंतर है ? दैनिक एकम शिक्षा में उन का क्या महत्त्व है ?
- (2.7) भाषा शिक्षा की पद्धतियाँ बताकर प्रकल्प पद्धति की विस्तृत चर्चा कीजिए ।
- (2.8) संदर्भ कथन क्या है ? महत्त्व बहताकर लाभालाभ की चर्चा कीजिए ।

EC-3 : SANSKRIT METHOD

1 નીચે આપેલા 20 પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 10ના ઉત્તર લખો : 15

- (1) ડહાપણના ઉઘાન તરીકે કઈ ભાષાને ઓળખવામાં આવે છે ?
(A) કન્નડ (B) ગુજરાતી
(C) સંસ્કૃત (D) મલયાલમ
- (2) કઈ ભાષામાં સંસ્કૃત ભાષાના 48% શબ્દો તથા પ્રાકૃત ભાષાના 50% શબ્દો જોવા મળે છે ?
(A) બંગાળી (B) મરાઠી
(C) પંજાબી (D) ઉડિયા
- (3) પાઠ્યપુસ્તકને આંખોથી યોગ્ય અંતરે રાખવું - આ લક્ષણ કયા કૌશલ્યનું છે ?
(A) વાચન (B) લેખન
(C) કથન (D) શ્રવણ
- (4) પૃથ્વી પર કેટલા રત્નો છે ?
(A) બે (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) પાંચ
- (5) વિચારની પદ્યસ્વરૂપે લાઘવયુક્ત રજુઆત એટલે...
(A) લઘુકાવ્ય (B) ખંડકાવ્ય
(C) સુભાષિત (D) નાટક
- (6) માઈકોટીચિંગના પ્રણેતાનું નામ જણાવો.
(A) બી. કે. પાસી (B) મેડમ મોન્ટેસરી
(C) ડ્વાઈટ એલન (D) એડવર્ડ જેનર
- (7) ગુજરાતમાં માઈકોટીચિંગનો પ્રારંભ કઈ યુનિવર્સિટીમાં થયો હતો ?
(A) ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ
(B) એમ. એસ. યુનિવર્સિટી, વડોદરા
(C) સૌરાષ્ટ્ર યુનિવર્સિટી, રાજકોટ
(D) સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભ વિધાનગર

- (8) માઈક્રોટીચિંગના કયા સોપાનનો સેતુપાઠમાં ભાગ કરવામાં આવે છે ?
- (A) શિક્ષણ (B) પુનઃશિક્ષણ
(C) અવલોકન (D) તમામ
- (9) સેતુપાઠનો સમયગાળો લગભગ કેટલો રાખવામાં આવે છે ?
- (A) પાંચ મિનિટ (B) સાત મિનિટ
(C) પંદર મિનિટ (D) ત્રીસ મિનિટ
- (10) શિક્ષક શિક્ષણકાર્ય શરૂ કરે તે પહેલા વિદ્યાર્થીઓમાં નવું જ્ઞાન મેળવવા જિજ્ઞાસા જાગૃત કરે તે કયું કૌશલ્ય કહેવાય ?
- (A) વિષયાભિમુખ કૌશલ્ય (B) સુદૃઢિકરણ કૌશલ્ય
(C) પ્રશ્ન કૌશલ્ય (D) ઉદાહરણ કૌશલ્ય
- (11) “વ્યાકરણનું તલસ્પર્શી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું.” - આ હેતુનો સમાવેશ શેમાં કરી શકાય ?
- (A) અર્વાચીન હેતુ (B) પ્રાચીન હેતુ
(C) વિશિષ્ટ હેતુ (D) આપેલ તમામ
- (12) વિષયના એકાદ તાસને અંતે સિદ્ધ થાય તેવી અપેક્ષા કયા હેતુમાં રાખી શકાય ?
- (A) સામાન્ય હેતુ (B) પ્રાચીન હેતુ
(C) વિશિષ્ટ હેતુ (D) અર્વાચીન હેતુ
- (13) શ્લોકોનું છંદોબદ્ધ ગાન કરે - આ હેતુનો સમાવેશ કયા ક્ષેત્રમાં કરી શકાય ?
- (A) મનોશારીરિક (B) જ્ઞાનાત્મક
(C) ભાવાત્મક (D) આપેલ તમામ
- (14) મેળવેલા જ્ઞાનનો નવી કે અપરિચિત પરિસ્થિતિમાં સફળતાપૂર્વક ઉપયોગ કરવો એટલે...
- (A) જ્ઞાન પ્રાપ્તિ (B) સંશ્લેષણ
(C) વિશ્લેષણ (D) ઉપયોજન
- (15) શૈક્ષણિક હેતુનું વર્ગીકરણ કોનું ખૂબ જ પ્રચલિત છે ?
- (A) બેન્ઝામીન બ્લુમ અને તેના સાથીદારો
(B) સ્કિનર અને તેના સાથીદારો
(C) થોર્નડાઈક અને તેના સાથીદારો
(D) આપેલ એક પણ નહીં

- (16) અન્ય ભાષાને શીખવવા માટે માતૃભાષાને શિક્ષણનું માધ્યમ બનાવી શિક્ષણકાર્ય કરવાની પદ્ધતિ એટલે...
- (A) સ્વાધ્યાય પદ્ધતિ (B) અનુવાદ પદ્ધતિ
(C) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ (D) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ
- (17) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિનો મૂળ વિચાર આપનાર શિક્ષણશાસ્ત્રી કોણ હતા ?
- (A) જહોન ડ્યુઈ (B) વિલિયમ કિલપેટ્રીક
(C) રાયબર્ન (D) સ્ટીવન્સ
- (18) ચાર્ટસના કેટલા પ્રકાર છે ?
- (A) ચાર (B) પાંચ
(C) છ (D) સાત
- (19) શિક્ષકને અધ્યાપન માટે માર્ગદર્શન આપનાર પુસ્તક એટલે
- (A) વાર્તાલાપ કે સંવાદ (B) શબ્દ રમત
(C) શિક્ષક નિદર્શની (D) પ્રતિકૃતિ
- (20) રેડિયો શિક્ષણની મર્યાદા કઈ છે ?
- (A) આદર્શ પઠન રજૂ કરવું (B) શિક્ષકની ગેરહાજરીમાં ઉપયોગી
(C) એકમાર્ગીય વ્યવહાર (D) એકપણ નહિ

2 નીચે આપેલા આઠ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના વિસ્તૃત જવાબ આપો : 20

- (1) ભારતીય જીવનપદ્ધતિ પર સંસ્કૃત ભાષાનો શો પ્રભાવ જોવા મળે છે તે જણાવો.
- (2) આદર્શ વાચનના લક્ષણો જણાવી ઉચ્ચારણ દોષો નિવારવાના ઉપાયો જણાવો.
- (3) માર્કોટીયિંગની સંકલ્પના જણાવી તેની અગત્યતા ચર્ચો.
- (4) સેતુપાઠની સંકલ્પના જણાવી માર્કોટીયિંગ અને સેતુપાઠ વચ્ચેનો તફાવત આપો.
- (5) સામાન્ય હેતુ અને વિશિષ્ટ હેતુની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી બંને વચ્ચેનો તફાવત ચર્ચો.

- (6) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ એટલે શું ? તે જણાવી તેના લાભાલાભ ચર્ચો.
- (7) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિની વ્યાખ્યા આપી તેના સોપાનો તથા લાભ અને મર્યાદા જણાવો.
- (8) પરિચય આપો :
- (1) શિક્ષક હાથપોથી
- (2) OHP

EC-4 : ENGLISH METHOD

1 Select the correct alternative for the questions asked : **15**
(any ten)

- (1) What is the full form of TEFL ?
- (A) Teacher of English and Foreign Language
(B) Teacher of English First Language
(C) Teaching English as Foreign Language
(D) Teaching English as First Language
- (2) Which objectives are Global ?
- (A) General
(B) Specific
(C) Both General and Specific
(D) None
- (3) From which standard was English taught when Gujarat was a part of the greater Bombay State ?
- (A) First (B) Sixth
(C) Fifth (D) Eight
- (4) Which is the oldest method of teaching English ?
- (A) Direct Method (B) Grammar Translation Method
(C) Project Method (D) None
- (5) Where was the direct method originated ?
- (A) India (B) England
(C) France (D) Greek

- (6) What is the main objective behind the role play and simulation ?
- (A) Oral Practice (B) Written Practice
(C) Reading Practice (D) None
- (7) What is the basic premise in Communicative approach ?
- (A) Translation (B) Contextualization
(C) Communication (D) Memorization
- (8) Who introduce the concept "Communicative Competence" ?
- (A) Skinner (B) Chomsky
(C) Plato (D) Dell Hymes
- (9) In which year the policy of teaching English from standard VI was announced ?
- (A) 1950 (B) 1965
(C) 1975 (D) 1980
- (10) English became compulsory in _____ stream from June, 2004.
- (A) Science (B) Commerce
(C) Arts (D) None
- (11) _____ is a productive skill.
- (A) Listening (B) Watching
(C) Reading (D) Speaking
- (12) Which is the third step of Micro-teaching cycle ?
- (A) Plan (B) Re-teaching
(C) Feedback (D) Teaching
- (13) Which is the Fourth step of Herbert's five step of lesson planning ?
- (A) Assignment (B) Evaluation
(C) Introduction (D) Presentation

- (14) The objectives of cognitive domain are related to _____.
- (A) To change in student's interest
 - (B) To recall knowledge of learner
 - (C) To change in student's value
 - (D) To motor skills of the learner
- (15) Which objectives cannot be achieved within short duration ?
- (A) General objectives (B) Real objectives
 - (C) Specific objectives (D) Large objectives
- (16) Who is the father of micro-teaching ?
- (A) Dwight Allen (B) John Keat
 - (C) Skinner (D) Plato
- (17) Who was the first to use Micro-teaching in India ?
- (A) D. D. Menon (B) Dr. S. Radhakrishnan
 - (C) D. D. Tiwari (D) D. S. Kothari
- (18) In CLT teacher is a _____ of his students.
- (A) Guide (B) Facilitator
 - (C) Translator (D) Instructor
- (19) Which is the preferable time duration for bridge lesson ?
- (A) 5 minutes (B) 10 minutes
 - (C) 20 minutes (D) 35 minutes
- (20) Which method came in reaction against the Grammar translation method ?
- (A) Old-method (B) Natural-method
 - (C) Classical-method (D) New-method

2 Answer the following questions in brief : (any **four**) **20**

- (1) Which are the skills of English teacher ?
- (2) Draw a Micro-Lesson plan of set-induction skill of any one lesson of standard VII.

- (3) Give the points of difference between General Objectives and Specific Objectives of teaching English language as a second language.
 - (4) What is simulation teaching ? Explain it.
 - (5) What is grammar translation method and what are its advantages and disadvantages ?
 - (6) What are the characteristics of an ideal lesson plan ?
 - (7) Write a short note on difference between Traditional approach and Communicative approach.
 - (8) Mention the importance of following instructional material in English language teaching :
 - (1) Match-stick drawing
 - (2) Pictures
-